

การศึกษาสภาพการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ : กรณีศึกษากลุ่มเกษตรกร
ผู้เลี้ยงโคเนื้อบ้านในซาก ตำบลชากพง อำเภอกาหลง จังหวัดระยอง

Study on Conditions of Beef Cattle Raising of Farmers : A Case Study of
Beef Cattle Raising of Farmers in Baan Naichak Group, Tambol Chakpong,
Amphoe Klaeng, Rayong Province

ถาวร ฉิมเลี้ยง, พรชัย เหลืองวารี
คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางสังคม - เศรษฐกิจ สภาพการเลี้ยง และปัญหาการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อบ้านในซาก ตำบลชากพง อำเภอกาหลง จังหวัดระยอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อจำนวน 20 ราย โดยใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 50 - 59 ปี มีการศึกษาระดับประถมศึกษา อาชีพหลักทำสวนผลไม้ มีสมาชิกในครัวเรือน 4 - 5 คน มีประสบการณ์ในการเลี้ยงโคเนื้อ 6 - 10 ปี จำนวนโคเนื้อที่เลี้ยง 1 - 5 ตัว มีรายได้จากการเลี้ยงโคเนื้อ 20,000 - 50,000 บาทต่อปี รายจ่ายในการเลี้ยงโคเนื้อ 500 - 10,000 บาทต่อปี มีจำนวนแรงงานที่ใช้ในการเลี้ยงโคเนื้อ 1 คน มีพื้นที่ใช้ในการเลี้ยงโคเนื้อ 1 - 5 ไร่ มีพื้นที่ใช้ในการปลูกหญ้า 1 - 3 ไร่ พันธุ์โคเนื้อที่เลี้ยงมากที่สุดเป็นพันธุ์ลูกผสมพื้นเมือง - บราห์มัน ใช้วิธีการผสมพันธุ์แบบจูงพ่อพันธุ์ผสมและการผสมเทียม ไม่ใช้อาหารข้นในการเลี้ยงโคเนื้อ (ร้อยละ 50.0) มีการให้แร่ธาตุ ไวตามินเสริมแก่โคเนื้อ มีการทำวัคซีนป้องกันโรคโคเนื้อ(ปากและเท้าเปื่อย) ปัญหาในการเลี้ยงโคเนื้อ ได้แก่ ขาดพ่อโคเนื้อพันธุ์ดี ขาดความรู้ในการด้านอาหารและการให้อาหารโคเนื้อ มีพื้นที่ปลูกพืชอาหารสัตว์น้อย จะเห็นได้ว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อเป็นเกษตรกรรายย่อย และต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ

คำสำคัญ : สภาพการเลี้ยงโคเนื้อ, กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อบ้านในซาก, จังหวัดระยอง

Abstract

The objectives of this research were to study on socio - economic characteristics, conditions and some problems of beef cattle raising of farmers in Baan Naichak Group, Tambol Chakpong, Amphoe Klaeng, Rayong Province. The samples were 20 farmers who raised beef cattle and the data were collected by interviewing. The statistical analyses were frequency and percentage. The results found that the majority of farmers were male with age between 50 to 59 years old. The farmers completed primary school level and their main occupation were fruit gardeners. They had four to five persons of their household members. They had the experience in beef cattle raising for one to five years. The number of cattle was one to five heads. The income from beef cattle raising was range from 20,000 to 50,000 baht per year and the expense of beef cattle raising was range from 500 to 10,000 baht per year. The labor in beef cattle raising was one person. They used their land for raising beef cattle one to 5 rai and they grew forage crops one to three rai. The most beef cattle which were

raised were Thai indigenous x Brahman crossbred cattle. For breeding, they bred their animals by sires and artificial insemination. They did not give any concentrate to their animals (50.0%). However, they gave minerals and vitamins supplement to their animals. Their animals were vaccinated for disease control and prevention (foot and mouth disease). They had problems in beef production such as lack of good sires, lack of know-how in feed and feeding , and few areas for forage plantation. It was found that the beef cattle raising farmers are smallholder farmers and they need to be supported by related agencies in order to develop beef cattle raising.

Keywords : Conditions of Beef Cattle Raising, Beef Cattle Raising Farmers in Baan Naichak Group, Rayong Province

บทนำ

การเลี้ยงโคเนื้อเป็นอาชีพทางการเกษตรที่สำคัญอย่างหนึ่งของไทย รัฐบาลได้ส่งเสริมและสนับสนุนมาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง จากสถิติกรมปศุสัตว์ปี 2558 มีเกษตรกรเลี้ยงโคเนื้อ จำนวน 764,668 ครัวเรือน จำนวนโคเนื้อ 4,407,108 ตัว ส่วนใหญ่เป็นโคพื้นเมือง/ลูกผสม มีจำนวน 2,702,229 ตัว รองลงมาเป็นโคพันธุ์/ลูกผสม จำนวน 1,533,002 ตัว และโคขุน จำนวน 171,807 ตัว (กรมปศุสัตว์, 2558) อย่างไรก็ตามเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อยังประสบปัญหาหลายอย่าง ได้แก่ ขาดความรู้ในด้านการจัดการเลี้ยงโคเนื้อ ขาดแคลนพืชอาหารสัตว์ ทำให้โคได้รับสารอาหารไม่เพียงพอ การปรับปรุงพันธุ์ยังไม่ทั่วถึง ปัญหาโรคระบาดสัตว์ ทำให้การผลิตโคเนื้อไม่เพียงพอต่อการบริโภคภายในประเทศ ดังนั้นกรมปศุสัตว์จึงจัดทำแผนยุทธศาสตร์การผลิตโคเนื้อปี 2555 – 2559 ในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านการผลิต ด้านการควบคุมป้องกันโรค ด้านการตลาด ด้านการศึกษา และวิจัยการพัฒนาโคเนื้อ และด้านการบริหารจัดการองค์กร (คณะกรรมการยุทธศาสตร์โคเนื้อ, 2555) และมีการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อที่สำคัญเช่น โครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อตามแผนปรับโครงสร้างการผลิตการเกษตร (คปร) โครงการธนาคารโค-กระบือเพื่อเกษตรกรตามพระราชดำริ โครงการโคล้านครอบครัว เป็นต้น และทางสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดระยองได้มีการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าวเพื่อที่จะมุ่งส่งเสริมและสนับสนุนการเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในจังหวัดระยองโดยเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบระดับจังหวัดและปศุสัตว์อำเภอที่เกี่ยวข้องได้ร่วมคัดเลือกพื้นที่ ชี้แจงโครงการถ่ายทอดความรู้ด้านการเลี้ยงโคเนื้อ การจัดการด้านอาหารสัตว์ การดูแลสุขภาพสัตว์ การป้องกันโรคในโคเนื้อ ทั้งในรูปแบบการฝึกอบรม การสาธิต การทัศนศึกษาดูงาน เพื่อให้เกษตรกรได้รับความรู้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง (กรมปศุสัตว์, 2557) อย่างไรก็ตามการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรในจังหวัดระยองยังมีข้อจำกัดที่เป็นอุปสรรคในการส่งเสริมอยู่หลายประการ ได้แก่ อุปสรรคด้านบุคลากร งบประมาณ ความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ความต้องการของเกษตรกร โดยเฉพาะเกษตรกรบ้านในซาก ตำบลซากพง อำเภอกงหรา จังหวัดระยอง ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา สวนผลไม้ เช่นทุเรียน เงาะ มังคุด เป็นต้น และในขณะเดียวกันก็มีการเลี้ยงโคเป็นอาชีพเสริม และเพื่อนำมูลโคไปใช้เป็นปุ๋ยบำรุงสวนเมื่อขายโคได้ราคาต่ำ ถูกพ่อค้าคนกลางกดราคา มีปัญหาในการเลี้ยงมากมาย และในช่วงเวลาดังกล่าวราคาโคเริ่มตกต่ำ จึงชักชวนกันรวมกลุ่มตั้งเป็นกลุ่มเกษตรกรบ้านในซาก เมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. 2549 เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และต่อรองราคาซื้อขายโคกับพ่อค้า มีการพบปะพูดคุยกันมากขึ้น ทำให้รู้ข่าวความเคลื่อนไหวของราคาโคมากขึ้น และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการเลี้ยงโคเนื้อด้วยกัน ทำให้เกษตรกรได้รับการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ จากทางราชการ แต่อาชีพการเลี้ยงโคเนื้อยังมีข้อจำกัดในหลายเรื่องทั้งเรื่องพันธุ์โค และรูปแบบการเลี้ยงที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ จึงทำให้อาชีพการเลี้ยงโคเนื้อไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร จากปัญหาดังกล่าวจึงศึกษาถึงลักษณะพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ สังคมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ สภาพการเลี้ยง ปัญหาในการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรบ้านในซาก ตำบลซากพง อำเภอกงหรา จังหวัดระยอง เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนการดำเนินงานส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อให้สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร จะช่วยในการพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและสามารถเลี้ยงโคเนื้อเป็นระบบธุรกิจได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจและสังคม สภาพการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อบ้านในซาก ตำบลซากพง อำเภอแกลง จังหวัดระยอง
2. เพื่อศึกษาปัญหาการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อบ้านในซาก ตำบลซากพง อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงลักษณะพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจและสังคม สภาพการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อบ้านในซาก ตำบลซากพง อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ตั้งแต่ เดือนกรกฎาคมถึงพฤศจิกายน พ.ศ.2558

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อที่เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรบ้านในซาก ตำบลซากพง อำเภอแกลง จังหวัดระยอง จำนวน 21 ราย ส่วนขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ จำนวน 20 ราย และการสุ่มตัวอย่างจากประชากร โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ ลักษณะพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อบ้านในซาก ตำบลซากพง อำเภอแกลง จังหวัดระยอง
2. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ สภาพการเลี้ยงและปัญหาการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อบ้านในซาก ตำบลซากพง อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (Structured Interview) ประกอบด้วยคำถามแบบปิด (closed question) และคำถามแบบเปิด (open-ended question) ที่ได้รับการตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) ความถูกต้อง ครบถ้วนของคำถาม จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) และเลือกใช้ข้อที่มีค่า IOC ระหว่าง 0.60 – 1.00 จากนั้นนำมาทดสอบกับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ราย เพื่อนำมาตรวจสอบและหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) พบว่าแบบสัมภาษณ์มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร

ตอนที่ 2 สภาพการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกร

ตอนที่ 3 ปัญหาการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อที่เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรบ้านในซาก ตำบลซากพง อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในระหว่างเดือนกรกฎาคม พฤศจิกายน 2558 โดยขอความอนุเคราะห์ คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ปศุสัตว์อำเภอแกลงและเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลและรวบรวมแบบสัมภาษณ์กลับคืน จำนวน 20 ราย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทางด้านสังคม ทางด้านเศรษฐกิจ สภาพการเลี้ยงโคเนื้อ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ (Frequency) จำนวนค่าร้อยละ (Percentage) ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นข้อความหรือข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอในรูปแบบการบรรยายหรือพรรณนา

ผลการวิจัย

ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ

จากตารางที่ 1 เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 95.0) มีอายุระหว่าง 50 - 59 ปี (ร้อยละ 40.0) มีอายุระหว่าง 40 - 49 ปี และมากกว่า 60 ปี จำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 30.0) มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 55.0) ส่วนที่เหลือมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช (ร้อยละ 45.0) ประกอบอาชีพทำเกษตรโดยทำสวน (ร้อยละ 85.0) นอกนั้นประกอบอาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 15.0) มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4 - 5 คน (ร้อยละ 75.0) รองลงมา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 1 - 3 คน (ร้อยละ 15.0) มีประสบการณ์ในการเลี้ยงโคเนื้อ 6 - 10 ปี (ร้อยละ 55.0) รองลงมา มีประสบการณ์ในการเลี้ยงโคเนื้อมากกว่า 10 ปี (ร้อยละ 30.0) และมีประสบการณ์ในการเลี้ยงโคเนื้อ 1 - 5 ปี (ร้อยละ 15.0) มีจำนวนโคเนื้อที่เลี้ยง 1 - 5 ตัวมากที่สุด (ร้อยละ 45.0) รองลงมา มีจำนวนโคเนื้อที่เลี้ยงมากกว่า 10 ตัว (ร้อยละ 30.0) และมีจำนวนโคเนื้อที่เลี้ยง 6 - 10 ตัว ตามลำดับ มีรายได้จากการเลี้ยงโคเนื้อ 20,000 - 50,000 บาท (ร้อยละ 55.0) รองลงมา มีรายได้จากการเลี้ยงโคเนื้อมากกว่า 80,000 บาท (ร้อยละ 25.0) และมีรายได้จากการเลี้ยงโคเนื้อ 50,001 - 80,000 บาท (ร้อยละ 20.0) มีรายจ่ายจากการเลี้ยงโคเนื้อในช่วง 500 - 10,000 บาท (ร้อยละ 55.0) รองลงมา มีรายจ่ายจากการเลี้ยงโคเนื้อในช่วง 10,001 - 19,500 บาท (ร้อยละ 25.0) และมีรายจ่ายจากการเลี้ยงโคเนื้อมากกว่า 19,500 บาท (ร้อยละ 20.0) มีจำนวนแรงงานที่ใช้ในการเลี้ยงโคเนื้อจำนวน 1 คน (ร้อยละ 70.0) ส่วนที่เหลือ มีจำนวนแรงงานที่ใช้ในการเลี้ยงโคเนื้อ 2 คนขึ้นไป (ร้อยละ 30.0) มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตรมากกว่า 10 ไร่ มากที่สุด (ร้อยละ 40.0) รองลงมา มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตร 6 - 10 ไร่ (ร้อยละ 35.0) และมีพื้นที่ถือครองทางการเกษตร 1 - 5 ไร่ (ร้อยละ 25.0) มีพื้นที่ใช้ในการเลี้ยงโคเนื้อ 1 - 5 ไร่ (ร้อยละ 75.0) รองลงมา มีพื้นที่เลี้ยงโคเนื้อ 6 - 10 ไร่ (ร้อยละ 15.0) และมีพื้นที่เลี้ยงโคเนื้อมากกว่า 10 ไร่ (ร้อยละ 10) พื้นที่ในการปลูกหญ้า 1 - 3 ไร่ (ร้อยละ 70.0) รองลงมา มีพื้นที่ในการปลูกหญ้า มากกว่า 3 ไร่ (ร้อยละ 20.0) และมีพื้นที่ในการปลูกหญ้าน้อยกว่า 1 ไร่ (ร้อยละ 10.0) ตามลำดับ และเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อทั้งหมดไม่ได้กู้เงินมาใช้ในการเลี้ยงโคเนื้อ (ร้อยละ 100.0) เป็นการใช้ เงินทุนส่วนตัว

สภาพการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ

สภาพการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ (ตารางที่ 2) ในแต่ละด้านมีดังต่อไปนี้

ด้านพันธุ์โคเนื้อ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนมากเลี้ยงโคเนื้อพันธุ์ลูกผสมพื้นเมือง - บราห์มัน (ร้อยละ 65.0) และโคเนื้อพันธุ์ลูกผสมพื้นเมือง - ชาโรเลส (ร้อยละ 35.0) วิธีการเริ่มต้นเลี้ยงโคเนื้อ ส่วนใหญ่นิยมซื้อลูกโคทั้งเพศผู้และเพศเมียมาเลี้ยง (ร้อยละ 75.0) และซื้อลูกโคเพศเมียมาเลี้ยง (ร้อยละ 25.0) เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่คัดเลือกพันธุ์โดยวิธีดูรูปร่างลักษณะโคเนื้อ (ร้อยละ 70.0) ส่วนที่เหลือใช้วิธีดูขนาดและอายุ (ร้อยละ 30.0)

ด้านการผสมพันธุ์โคเนื้อ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนมากนิยมใช้วิธีการผสมพันธุ์แบบจูงพ่อพันธุ์ผสมและการผสมเทียม (ร้อยละ 70.0) ส่วนที่เหลือใช้วิธีการผสมเทียม (ร้อยละ 30.0) เมื่อโคเป็นสัตว์เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อได้ขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์เป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 75.0) เกษตรกรทั้งหมดเสียค่าใช้จ่ายในการผสมพันธุ์เนื้อ (ร้อยละ 100.0) โดยเสียค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 500 บาทต่อครั้ง และโคเนื้อผสมพันธุ์จำนวน 2 ครั้ง (ร้อยละ 100.0) ถึงจะผสมติด

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ จำแนกตามสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	19	95.0
หญิง	1	5.0
อายุ		
40 - 49 ปี	6	30.0
50 - 59 ปี	8	40.0
มากกว่า 59 ปี	6	30.0
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	11	55.0
มัธยมศึกษา/ปวช	9	45.0
สูงกว่ามัธยมศึกษา/ปวช	0	0
อาชีพหลัก		
การเกษตร(ทำสวน)	17	85.0
รับจ้าง	3	15.0
ค้าขาย/รับราชการ/อื่น ๆ	0	0
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		
1 - 3 คน	3	15.0
4 - 5 คน	15	75.0
มากกว่า 5 คนขึ้นไป	2	10.0
ประสบการณ์การเลี้ยงโคเนื้อ		
1 - 5 ปี	3	15.0
6 - 10 ปี	11	55.0
มากกว่า 10 ปี	6	30.0
จำนวนโคเนื้อที่เกษตรกรเลี้ยง		
1 - 5 ตัว	9	45.0
6 - 10 ตัว	5	25.0
มากกว่า 10 ตัว	6	30.0
รายได้จากการเลี้ยงโคเนื้อในรอบปี		
20,000 - 50,000 บาท	11	55.0
50,001 - 80,000 บาท	4	20.0
มากกว่า 80,000 บาท	5	25
รายจ่ายในการเลี้ยงโคเนื้อในรอบปี		
500 - 10,000 บาท	11	55.0
10,001 - 19,500 บาท	3	15.0
มากกว่า 19,500 บาท	6	30.0
จำนวนแรงงานที่ใช้ในการเลี้ยงโคเนื้อ		
1 คน	14	70.0
2 คนขึ้นไป	6	30.0
พื้นที่ถือครองทางการเกษตร		
1 - 5 ไร่	5	25
6 - 10 ไร่	7	35.0

ตารางที่ 1 (ต่อ)...

สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
มากกว่า 10 ไร่	8	40.0
พื้นที่ใช้ในการเลี้ยงโคเนื้อ		
1 - 3 ไร่	15	75.0
4 - 6 ไร่	3	15.0
มากกว่า 6 ไร่	2	10.0
พื้นที่ใช้ปลูกหญ้า		
น้อยกว่า 1 ไร่	2	10.0
1 - 3 ไร่	14	70.0
มากกว่า 3 ไร่	4	20.0
แหล่งเงินทุนที่นำมาใช้เลี้ยงโคเนื้อ		
ไม่ได้กู้	20	100.0
ธกส./สหกรณ์/เพื่อนบ้าน/ญาติพี่น้อง	0	0

ด้านอาหารและการให้อาหาร เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่ปลูกหญ้าพื้นเมือง(ร้อยละ 60.0) ซึ่งเป็นหญ้าที่ขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น หญ้าเพ็ก หญ้าชันกาด หญ้าปากควาย ฯลฯ ส่วนที่เหลือปลูกหญ้าเนเปียร์ ปากช่อง วิธีการเลี้ยงโคเนื้อ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 65.0) นิยมเลี้ยงปล่อยตามทุ่งหญ้าธรรมชาติ รองลงมาใช้วิธีเกี่ยวมาให้กิน (ร้อยละ 30.0) และใช้ทั้งปล่อยตามทุ่งหญ้าธรรมชาติและเกี่ยวมาให้กิน (ร้อยละ 5.0) เกษตรกรทั้งหมดมีหญ้าไม่เพียงพอสำหรับเลี้ยงโคเนื้อ (ร้อยละ 100.0) มักขาดแคลนหญ้าในช่วงฤดูร้อน (ร้อยละ 100.0) พืชอาหารสัตว์ทดแทนที่ใช้ในการเลี้ยงโคเนื้อนิยมใช้ฟางข้าว (ร้อยละ 95.0) ส่วนที่เหลือใช้วัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตร เช่น ต้นกล้วย (ร้อยละ 5.0) เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อไม่นิยมใช้ฟางข้าวหมักยูเรีย/ฟางข้าวอัดก้อน เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ใช้อาหารข้นในการเลี้ยงโคเนื้อ (ร้อยละ 50.0) รองลงมาซื้อวัตถุดิบมาผสมบางส่วน (ร้อยละ 40.0) ส่วนที่เหลือซื้อวัตถุดิบมาผสมเองทั้งหมดและซื้ออาหารสำเร็จรูปทั้งหมดในจำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 5.0) เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่มีการให้แร่ธาตุ ไวตามินเสริมแก่โคเนื้อเป็นบางครั้ง (ร้อยละ 90.0) ส่วนที่เหลือมีการให้แร่ธาตุ ไวตามินเสริมตลอดทั้งปี (ร้อยละ 10.0) เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้ทำการนอมพืชอาหารสัตว์ไว้ใช้ (ร้อยละ 65.0) ส่วนที่เหลือทำหญ้าหมัก (ร้อยละ 35.0) ไม่มีเกษตรกรที่ทำหญ้าแห้งเลย แหล่งน้ำที่ใช้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่ได้จากบ่อน้ำ (ร้อยละ 70.0)

ด้านโรงเรือนและสิ่งก่อสร้าง เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่มีโรงเรือนโคเนื้อเป็นโรงเรือนไม้ (ร้อยละ 90.0) ส่วนที่เหลือเป็นโรงเรือนปูนซีเมนต์ (ร้อยละ 10.0) โรงเรือนมีขนาด 16 - 30 ตารางเมตร และขนาด 31 - 50 ตารางเมตรมีสัดส่วนเท่ากัน (ร้อยละ 40.0) ส่วนที่เหลือมีโรงเรือนขนาด มากกว่า 50 ตารางเมตร (ร้อยละ 20.0) สถานที่ตั้งโรงเรือนโคเนื้อส่วนใหญ่อยู่ห่างจากบ้านพักอาศัย (ร้อยละ 90.0) และมีอยู่ติดข้างบ้านพักอาศัย (ร้อยละ 10.0) ลักษณะพื้นคอกส่วนใหญ่ใช้พื้นดิน (ร้อยละ 90.0) และเป็นพื้นคอนกรีต (ร้อยละ 10.0) ลักษณะของหลังคาส่วนใหญ่มุงหลังคาด้วยกระเบื้อง (ร้อยละ 90.0) ส่วนที่เหลือใช้สังกะสีมุงหลังคา(ร้อยละ 10.0)

ด้านการควบคุมและป้องกันโรค โคเนื้อของเกษตรกรทั้งหมดไม่เคยเกิดโรคระบาด (ร้อยละ 100.0) ในกรณีที่เกิดโรคขึ้นคาดว่า จะใช้วิธีการรักษาโดยการติดต่อเจ้าหน้าที่สัตวแพทย์และอาสาปศุสัตว์ ในจำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 50.0) เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อทั้งหมดได้ทำวัคซีนป้องกันโรค (ร้อยละ 100.0) ซึ่งวัคซีนที่ทำนั้นเพื่อป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม จำแนกตามสภาพการเลี้ยงโคนม

สภาพการเลี้ยงโคนม	จำนวน	ร้อยละ
ด้านพันธุ์โคนม		
พันธุ์โคนมที่เลี้ยง		
ลูกผสมพื้นเมือง - บราห์มัน	13	65.0
ลูกผสมพื้นเมือง - ชาโรเลส	7	35.0
พันธุ์พื้นเมือง/บราห์มันแท้/ชาโรเลสแท้	0	0
วิธีการเริ่มต้นเลี้ยงโคนม		
ซื้อลูกโคเพศเมียมาเลี้ยง	5	25.0
ซื้อลูกโคทั้งเพศผู้และเพศเมียมาเลี้ยง	15	75.0
ซื้อพ่อโค/ซื้อแม่โค/ซื้อลูกโคเพศผู้มาเลี้ยง	0	0
วิธีการคัดเลือกพันธุ์โคนมมาเลี้ยง		
ดูรูปร่างลักษณะโคนม	14	70.0
ดูขนาดและอายุ	6	30.0
ด้านการผสมพันธุ์โคนม		
วิธีการผสมพันธุ์โคนม		
ปล่อยให้พ่อพันธุ์คุมฝูง	0	0
การจูงผสม	0	0
การผสมเทียม	6	30.0
ใช้ทั้งแบบจูงพ่อพันธุ์ผสมและผสมเทียม	14	70.0
อื่น ๆ	0	0
การขอความร่วมมือและช่วยเหลือเมื่อโคเป็นสัตว์		
ไม่ได้ขอความร่วมมือจากใคร(ดำเนินการเอง)	0	0
เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	15	75.0
สัตวแพทย์	5	25.0
อื่น ๆ	0	0
ค่าใช้จ่ายในการผสมพันธุ์ต่อครั้ง		
ไม่ได้เสียค่าใช้จ่าย	0	0
เสียค่าใช้จ่ายเฉลี่ย (\bar{X} = 500 บาท)	20	100.0
จำนวนครั้งในการผสมพันธุ์เพื่อให้ผสมติด		
1 ครั้ง	0	0
2 ครั้ง	20	100.0
ด้านอาหารและการให้อาหารโคนม		
ชนิดของหญ้าที่ปลูกในแปลง		
เนเปียร์	8	40.0
กินนี	0	0
มอริซีสหรือหญ้าขน	0	0
รูจี	0	0
หญ้าพื้นเมือง	12	60
วิธีการเลี้ยงโคนม		
ปล่อยให้ลงแปลงหญ้าและถั่วที่ปลูก	0	0
ปล่อยให้ตามทุ่งหญ้าธรรมชาติ	13	65.0
เกี่ยวมาให้กิน	6	30.0

ตารางที่ 2 (ต่อ)...

สภาพการเลี้ยงโคนม	จำนวน	ร้อยละ
ใช้ทั้งปล่อยตามทุ่งหญ้าธรรมชาติและเกี่ยวมาให้กิน	1	5.0
หญ้าที่ใช้เลี้ยงโคนมเพียงพอหรือไม่		
เพียงพอ	0	0
ไม่เพียงพอ	20	100.0
ฤดูกาลที่ขาดแคลนหญ้า		
ฤดูร้อน	20	100.0
ฤดูฝน	0	0
ฤดูหนาว	0	0
พืชอาหารสัตว์ทดแทนที่ใช้ในการเลี้ยงโคนม		
ฟางข้าว	19	95.0
ฟางข้าวหมักยูเรีย	0	0
ฟางข้าวแห้งอัดก้อน	0	0
วัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรเช่น ต้นกล้วย	1	5.0
การจัดการเกี่ยวกับอาหารชั้น		
ไม่ใช้อาหารชั้น	10	50.0
ซื้อวัตถุดิบมาผสมเองทั้งหมด	1	5.0
ซื้อวัตถุดิบมาผสมบางส่วน	8	40.0
ซื้ออาหารสำเร็จรูปบางส่วน	0	0
ซื้ออาหารสำเร็จรูปทั้งหมด	1	5.0
การให้แร่ธาตุ ไวตามินเสริมแก่โค		
ไม่เคย	0	0
ให้เป็นบางครั้ง	18	90.0
ให้ตลอดปี	2	10.0
การถนอมพืชอาหารสัตว์		
ไม่ได้ทำ	13	65.0
หญ้าแห้ง	0	0
หญ้าหมัก	7	35.0
แหล่งน้ำที่ใช้เลี้ยงโคนม		
แม่น้ำลำคลอง	0	0
สระน้ำ	6	30.0
บ่อน้ำ	14	70.0
ด้านโรงเรือนและสิ่งก่อสร้าง		
ลักษณะโรงเรือน (สิ่งก่อสร้าง เช่น เสารั้ว)		
ไม่มี	0	0
โรงเรือนไม้	18	90.0
โรงเรือนปูนซีเมนต์	2	10.0
ขนาดโรงเรือน		
16 - 30 ตารางเมตร	8	40.0
31 - 50 ตารางเมตร	8	40.0
มากกว่า 50 ตารางเมตร	4	20.0
สถานที่ตั้งโรงเรือน		
แยกห่างจากบ้าน	2	90.0

ตารางที่ 2 (ต่อ)...

สภาพการเลี้ยงโคเนื้อ	จำนวน	ร้อยละ
แยกห่างจากบ้าน	2	10.0
อยู่ใต้ถุนบ้าน	0	0
ลักษณะพื้นคอก		
ดิน	18	90.0
คอนกรีต	2	10.0
ไม้	0	0
ลักษณะหลังคา		
กระเบื้อง	15	75.0
สังกะสี	5	25.0
จาก/หญ้าคา	0	0
ด้านการควบคุมและป้องกันโรค		
การเกิดโรคโคเนื้อ (โรคระบาด)		
ไม่เคย	20	100.0
เคย	0	0
วิธีการที่คาดว่าใช้ในการรักษาโรคโคเนื้อเมื่อเกิดโรค		
ปล่อยไว้ไม่รักษา	0	0
ซื้อยามารักษาเอง	0	0
ติดต่อเจ้าหน้าที่สัตวแพทย์	10	50.0
ติดต่ออาสาปศุสัตว์	10	50.0
การทำวัคซีนป้องกันโรคโคเนื้อ		
ไม่เคย	0	0
เคย (ปากและเท้าเปื่อย)	20	100.0

3. ปัญหาในการเลี้ยงโคเนื้อ

จากการศึกษาสภาพปัญหาในการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ มีดังนี้ 1) ด้านพันธุ์โคเนื้อ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อขาดพ่อโคพันธุ์ดี ไม่นิยมซื้อพ่อพันธุ์โคเนื้อ 2) ด้านการผสมพันธุ์โคเนื้อ เกษตรกรขาดความรู้ในการผสมพันธุ์โคเนื้อ ทำให้โคเนื้อต้องผสม 2 ครั้งถึงจะติด เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ไม่เพียงพอกับความต้องการในการผสมเทียม มีเกษตรกรบางรายใช้วิธีการว่าจ้างโคพ่อพันธุ์ให้มาผสมเมื่อแม่โคเป็นสัด ทำให้เสียค่าใช้จ่ายในการเช่าพ่อพันธุ์ 3) ด้านอาหารและการให้อาหาร เกษตรกรขาดความรู้ในการด้านอาหารและการให้อาหารโคเนื้อ โคเนื้อส่วนใหญ่จะโตช้าเนื่องจากได้รับอาหารไม่เพียงพอ เกษตรกรไม่มีความรู้ในการถนอมพืชอาหารสัตว์และพันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่ปลูก มีพื้นที่ปลูกพืชอาหารสัตว์น้อย เกษตรกรบางรายมีการเช่าที่ปลูกพืชอาหารสัตว์ ขาดพันธุ์หญ้าหรือพันธุ์ถั่วอาหารสัตว์ 4) ด้านโรงเรือนและสิ่งก่อสร้าง วัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างโรงเรือนมีราคาแพง การก่อสร้างโรงเรือนที่ยังไม่ได้มาตรฐาน เกษตรกรมีเงินทุนน้อย 5) ด้านการควบคุมและป้องกันโรค เกษตรกรขาดความรู้ในการควบคุมและป้องกันโรค โดยเฉพาะเมื่อซื้อโคเนื้อมาเลี้ยงจะไม่มีกรสังเกตอาการ หรือมีการกักสัตว์ก่อน มักจะเลี้ยงรวมในฝูงเลย

สรุปและอภิปรายผล

ลักษณะพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ

เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 50 - 59 ปี (ร้อยละ 40.0) มีการศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 55.0) ส่วนที่เหลือมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือ ระดับ ปวช. ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักในการทำการเกษตร (ร้อยละ 85.0) จะเห็นได้ว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อจัดอยู่ช่วงอายุที่ค่อนข้างมาก เนื่องจากคนรุ่นใหม่เรียนหนังสือสูงขึ้น สนใจทำงานด้านอื่นมากกว่าและคิดว่าการทำการเกษตรนั้นลำบากเป็นงานหนัก ทำให้เกษตรกรที่ยังทำงานด้านกักรเกษตรอยู่เดิม หันมาสนใจการเลี้ยงโคเนื้อเป็นอาชีพเสริม นอกเหนือจากการทำสวนผลไม้ สวนยางพารา เพื่อนำมูลโคมาใช้เป็นปุ๋ยใช้ในสวนไร่นา เป็นการเพิ่มรายได้ และใช้วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาใช้เป็นอาหารโคเนื้อ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4 - 5 คน (ร้อยละ 75.0) เกษตรกรส่วนใหญ่มีจำนวนโคเนื้อที่เลี้ยง 1 - 5 ตัว (ร้อยละ 45.0) มีรายได้จากการเลี้ยงโคเนื้อในรอบปีที่ผ่านมา 20,000 - 50,000 บาท (ร้อยละ 55.0) ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อที่เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อบ้านในซาก มีประสบการณ์ในการเลี้ยงโคเนื้อมาแล้ว จึงเหมาะกับการเลี้ยงโคเนื้อเป็นอาชีพเสริม และมีรายจ่ายจากการเลี้ยงโคเนื้อในรอบปีที่ผ่านมาในช่วง 500 - 10,000 บาท (ร้อยละ 55.0) โดยรายจ่ายจะใช้เป็นค่าผสมพันธุ์โค ชื่อโคเนื้อเข้ามาเลี้ยงในบางราย และค่าอาหารโคเนื้อในบางครั้ง มีจำนวนแรงงานที่ใช้ในการเลี้ยงโคเนื้อจำนวน 1 คน (ร้อยละ 70.0) โดยจะเป็นแรงงานในครอบครัวเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อยมีจำนวนโคเนื้อไม่มาก นอกจากนี้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อทั้งหมดไม่ได้กู้เงินมาใช้ในการเลี้ยงโคเนื้อ (ร้อยละ 100.0) เพราะเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่มีอาชีพหลักในการทำการเกษตรอื่นอยู่แล้ว เช่น ทำสวนผลไม้ ยางพารา เป็นต้น แต่ทำการเลี้ยงโคเนื้อเป็นอาชีพเสริมซึ่งใกล้เคียงกับ ถาวร ฉิมเลี้ยง และ พรชัย เหลืองวาริ (2559) ที่ได้ศึกษาสภาพการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในจังหวัดจันทบุรี พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุมากกว่า 54 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษา นับถือศาสนาพุทธ มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4 - 5 คน อาชีพหลักทำการเกษตร อาชีพรองรับจ้างและค้าขาย และมีประสบการณ์ในการเลี้ยงโคเนื้อ 1 - 5 ปี มีจำนวนโคเนื้อ 1 - 5 ตัว รายได้จากการเลี้ยงโคเนื้อน้อยกว่า 60,000 บาทต่อปี รายจ่ายจากการเลี้ยงโคเนื้อน้อยกว่า 1,200 บาทต่อปี จำนวนแรงงานที่ใช้เลี้ยงโคเนื้อ 1 คน

สภาพการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ

สภาพการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อบ้านในซาก ตำบลซากพง อำเภอกาหลง จังหวัดระยอง

ด้านพันธุ์โคเนื้อ พันธุ์โคเนื้อที่เลี้ยงมากที่สุด พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนมากเลี้ยงโคเนื้อพันธุ์ลูกผสมพื้นเมือง - บราห์มัน (ร้อยละ 65.0) และโคเนื้อพันธุ์ลูกผสมพื้นเมือง - ชาโรเลส์ (ร้อยละ 35.0) ส่วนโคพันธุ์พื้นเมืองและโคพันธุ์แท้อื่น ๆ ไม่นิยมเลี้ยง ทั้งนี้เนื่องจากโคพันธุ์พื้นเมือง จะมีรูปร่างเล็ก เจริญเติบโตช้า เกษตรกรจึงนิยมเลี้ยงโคเนื้อพันธุ์ลูกผสมบราห์มันหรือลูกผสมชาโรเลส์ที่ได้รับจากการผสมเทียมที่เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ได้นำน้ำเชื้อมาผสม เพื่อปรับปรุงพันธุ์ และบางครั้งมีการรับจ้างผสมพันธุ์โคเนื้อโดยพ่อพันธุ์จากเกษตรกรรายอื่นก็มี ซึ่งจะทำให้โคเนื้อลูกผสมเลี้ยงง่ายกว่าโคเนื้อพันธุ์แท้พันธุ์อื่น ๆ นอกจากนี้ยังมีขนาดน้ำหนักดี ขยายง่ายและได้ราคาดีกว่าโคพื้นเมือง ซึ่งสอดคล้องกับ ดนัยศักดิ์ เย็นใจ และ ภาณุ อินทฤทธิ์ (2558) ที่ศึกษาสภาพการเลี้ยงและความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรในอำเภอบ้านค่าย อำเภอมืองระยอง อำเภอกาหลง และอำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัดระยอง พบว่าเกษตรกรเลี้ยงโคพันธุ์ลูกผสมอเมริกันบราห์มัน - พื้นเมืองมากที่สุด ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกรมปศุสัตว์ที่ต้องการให้โคพันธุ์ลูกผสมอเมริกันบราห์มันเป็นแม่พันธุ์พื้นฐานในการผลิตโคเนื้อและโคขุนของเกษตรกรรายย่อย วิธีการเริ่มต้นเลี้ยงโคเนื้อ พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่นิยมซื้อลูกโคทั้งเพศผู้และเพศเมียมาเลี้ยง (ร้อยละ 75.0) และซื้อลูกโคเพศเมียมาเลี้ยง (ร้อยละ 25.0) เนื่องจากการซื้อลูกโคที่มีขนาดเล็กมีราคาถูกกว่าการซื้อพ่อโค ชื่อแม่โค จึงเป็นการลงทุนที่ไม่มาก เหมาะสำหรับเกษตรกรรายย่อยที่มีทุนน้อย วิธีการคัดเลือกพันธุ์โคเนื้อส่วนใหญ่คัดเลือกพันธุ์โดยอาศัยดูจากรูปร่างลักษณะโคเนื้อ (ร้อยละ 70.0) เกษตรกรจะดูรูปร่างลักษณะของโคเนื้อก่อนที่จะตัดสินใจซื้อ เพราะว่รูปร่างลักษณะภายนอกเป็นสิ่งแรกที่เกษตรกรมองเห็นว่าโคเนื้อที่จะซื้อนั้นมีลักษณะตรงตามความต้องการหรือไม่ (ทรงศักดิ์ เทพหนู, 2552) ส่วนเกษตรกร

ที่เหลือนักคัดเลือกโดยอาศัยดูจากขนาดและอายุ (ร้อยละ 30.0) โดยการประมาณอายุจากฟันชุดแรกและดูจากขนาดของร่างกายที่ใหญ่หรือมีโอกาสที่จะโตเร็ว ไม่มีการดูจากน้ำหนักตัวหรือลักษณะอื่น ๆ

ด้านการผสมพันธุ์ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนมากนิยมใช้วิธีการผสมพันธุ์ทั้งสองแบบคือ การจูงพ่อพันธุ์ผสม และการผสมเทียม (ร้อยละ 70.0) เนื่องจากมีความสะดวก เพราะได้รับการช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์และมีเกษตรกรบางรายมีการเข้าโคพ่อพันธุ์เพื่อใช้ผสมพันธุ์แม่โคเมื่อเป็นสัด ส่วนที่เหลือใช้วิธีการผสมเทียม (ร้อยละ 30.0) ไม่มีการปล่อยพ่อพันธุ์คุมฝูง และวิธีการจูงผสม เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีจำนวนโคเนื้อไม่มาก จึงไม่นิยมซื้อพ่อพันธุ์มาคุมฝูง ในการขอความร่วมมือในการผสมพันธุ์โคเนื้อเมื่อโคเป็นสัด เกษตรกรได้ติดต่อขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์เป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 75.0) ส่วนที่เหลือขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่สัตวแพทย์ (ร้อยละ 25.0) และไม่มีการดำเนินการเอง ทั้งนี้เนื่องจากสถานที่เลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้ออยู่ไม่ไกลจากสำนักงานปศุสัตว์อำเภอแกลง ประกอบกับการคมนาคมสะดวก จึงทำให้การเดินทางติดต่อไปมาสะดวก (ศูนย์ข้อมูลประเทศไทย, 2558) เกษตรกร แต่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อทุกรายเสียค่าใช้จ่ายในการผสมพันธุ์โคเนื้อ (ร้อยละ 100.0) โดยเสียค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 500 บาทต่อครั้ง จะเป็นการเสียค่าเช่าพ่อพันธุ์โคเนื้อหรือค่าน้ำเชื้อ และจำนวนครั้งในการผสมพันธุ์โคเนื้อเพื่อให้ผสมติด พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อทั้งหมดผสมพันธุ์โคเนื้อจำนวน 2 ครั้งโดย (ร้อยละ 100.0)

ด้านอาหารและการให้อาหาร เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่ปลูกหญ้าพื้นเมือง (ร้อยละ 60.0) โดยมักจะเป็นหญ้าที่ขึ้นเองตามธรรมชาติและได้ดูแลรักษาไว้ เช่น หญ้าเพ็ก หญ้าชันกาด หญ้าปากควาย ฯลฯ ส่วนเกษตรกรที่เลี้ยงปลูกหญ้าเนเปียร์ ปากช่อง 1 เพราะได้รับการสนับสนุนด้านพันธุ์หญ้าจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ ซึ่งให้ผลผลิตดีและมีการเจริญเติบโตดี คุณค่าทางอาหารสูง (ไกรลาศ เขียวทอง, 2554) เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่ (ร้อยละ 65.0) นิยมเลี้ยงโคเนื้อโดยปล่อยตามทุ่งหญ้าธรรมชาติ เนื่องจากในหมู่บ้านในชานนั้นจะมีพื้นที่สาธารณะรอบบึงสำนักใหญ่ที่เป็นทุ่งหญ้าตามธรรมชาติ สามารถใช้เลี้ยงโคเนื้อได้ รองลงมาใช้วิธีเกี่ยวมาให้กิน (ร้อยละ 30.0) และใช้ทั้งปล่อยตามทุ่งหญ้าธรรมชาติและเกี่ยวมาให้กิน (ร้อยละ 5.0) ไม่มีการปล่อยแปลงหญ้าและถั่วที่ปลูก ทั้งนี้เพราะเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่มีพื้นที่ใช้ในการเลี้ยงโคเนื้อ 1 - 5 ไร่ (ร้อยละ 75.0) ซึ่งถือว่าน้อย หญ้าที่ใช้ในการเลี้ยงโคเนื้อไม่เพียงพอสำหรับเลี้ยงโคเนื้อ (ร้อยละ 100.0) มักขาดแคลนหญ้าในช่วงฤดูร้อน (ร้อยละ 100.0) เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่จึงนิยมใช้ฟางข้าว (ร้อยละ 95.0) เป็นอาหารสัตว์ทดแทนหญ้า ส่วนเกษตรกรรายอื่น ๆ ใช้วัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตร เช่น ต้นกล้วย (ร้อยละ 5.0) ไม่นิยมใช้ฟางข้าวหมักยวเรีย/ฟางข้าวอัดก้อน อาจเป็นเพราะเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อไม่มีการทำหญ้าแห้งเลย ในการจัดการเกี่ยวกับอาหารชั้น เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ใช้อาหารชั้นในการเลี้ยงโคเนื้อ (ร้อยละ 50.0) รองลงมาซื้อวัตถุดิบมาผสมบางส่วน (ร้อยละ 40.0) ส่วนที่เหลือซื้อวัตถุดิบมาผสมเองทั้งหมดและซื้ออาหารสำเร็จรูปทั้งหมดจำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 5.0) โดยเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อที่ใช้อาหารชั้นจะมีการเลี้ยงโคขุนจึงมีการซื้อกากมันสำปะหลังที่มีราคาถูกมาใช้ในการผสมเป็นอาหารชั้น เนื่องจากมีโรงงานผลิตแป้งมันสำปะหลังหลายโรงที่อยู่บริเวณใกล้เคียง เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่มีการให้แร่ธาตุ วิตามินเสริมแก่โคเนื้อเป็นบางครั้ง (ร้อยละ 90.0) ซึ่งอาจเป็นเพราะหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องจากภาครัฐให้การสนับสนุนแร่ธาตุแก่กลุ่มเกษตรกรอย่างต่อเนื่องตลอดมา ในการถนอมอาหาร เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้ทำการถนอมพืชอาหารสัตว์ไว้ใช้ (ร้อยละ 65.0) ส่วนเกษตรกรที่เหลือนั้นทำหญ้าหมัก (ร้อยละ 35.0) เนื่องจากได้รับการฝึกอบรมในการทำหญ้าหมักมาแล้ว โดยใช้วิธีการหมักในถังพลาสติก อย่างไรก็ตามไม่มีเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อรายใดที่ทำหญ้าแห้ง แห้งน้ำที่ใช้เลี้ยงโคเนื้อ พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อใช้น้ำจากบ่อน้ำเลี้ยงโคเนื้อเป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 70.0) รองลงมาใช้น้ำจากสระน้ำ (ร้อยละ 30.0) ไม่มีเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อใช้น้ำจากแม่น้ำลำคลอง

ด้านโรงเรือนและสิ่งก่อสร้าง โรงเรือนในการเลี้ยงโคเนื้อ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่มีโรงเรือนในการเลี้ยงโคเนื้อเป็นโรงเรือนไม้ (ร้อยละ 90.0) โดยใช้ไม้จากธรรมชาติมาใช้ในการก่อสร้าง ส่วนที่เหลือเป็นเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อที่มีโรงเรือนในการเลี้ยงโคเนื้อเป็นโรงเรือนปูนซีเมนต์ (ร้อยละ 10.0) เป็นโรงเรือนที่ได้มาตรฐานฟาร์ม ซึ่งได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ โดยมีโรงเรือนขนาด 16 - 30 ตารางเมตร และขนาด 31 - 50 ตารางเมตรเท่ากัน (ร้อยละ

ละ 40.0) ตั้งอยู่ห่างจากบ้านพักอาศัย (ร้อยละ 90.0) ลักษณะพื้นที่คอกนั้นเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่ใช้พื้นดินเป็นพื้นคอก (ร้อยละ 90.0) เนื่องจากเป็นการลงทุนน้อย ส่วนที่เป็นเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อที่ใช้พื้นคอนกรีต (ร้อยละ 10.0) ซึ่งง่ายต่อการทำความสะอาด ลักษณะของหลังคานั้นเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่มุงหลังคาด้วยกระเบื้อง (ร้อยละ 90.0) ส่วนที่เหลือเป็นเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อที่ใช้สังกะสีมุงหลังคา (ร้อยละ 10.0) ไม่มีเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อรายใดที่มุงหลังคาด้วยจากหรือหญ้าคา กระเบื้องและสังกะสีมีอายุการใช้งานได้นาน และราคาไม่แพงมาก

ด้านการควบคุมและป้องกันโรค การเกิดโรคโคเนื้อ พบว่า โคเนื้อของเกษตรกรทั้งหมดไม่เคยเกิดโรคระบาด (ร้อยละ 100.0) จะมีบ้างก็เป็นเพียงบาดแผลเล็กน้อย วิธีการที่ใช้ในการรักษาโรคโคเนื้อเมื่อเกิดโรค พบว่า โคเนื้อของเกษตรกรไม่เคยเกิดโรคระบาดร้ายแรง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ทรงศักดิ์ เทพหนู (2552) พบว่า โคเนื้อของเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่เคยเกิดโรคระบาดที่ร้ายแรง ถ้าในกรณีที่เกิดโรคขึ้นคาดว่าจะใช้วิธีการรักษาโดยการติดต่อเจ้าหน้าที่สัตวแพทย์และอาสาปศุสัตว์ ในจำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 50.0) ส่วนการทำวัคซีนป้องกันโรคโคเนื้อ พบว่า เกษตรกรทั้งหมดได้ทำวัคซีนป้องกันโรคโคเนื้อ (ร้อยละ 100.0) ซึ่งวัคซีนที่ทำนั้นเพื่อป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการสนับสนุนด้านพันธุ์โคเนื้อให้แก่เกษตรกร โดยหาพันธุ์ที่เหมาะสมและราคาถูก จัดหาน้ำเชื้อโคพันธุ์ลูกผสมมาใช้ผสมเทียม
2. ควรมีการศึกษาวัตถุดิบอาหารสัตว์ คุณภาพและองค์ประกอบของวัตถุดิบอาหารสัตว์แต่ละชนิดที่มีในท้องถิ่น รวมถึงข้อจำกัดในการใช้วัตถุดิบอาหารสัตว์ เพื่อให้เกษตรกรนำมาผสมเลี้ยงโคขุนหรือใช้เลี้ยงเสริมในฤดูแล้ง เนื่องจากเกษตรกรขาดแคลนหญ้าและพืชอาหารสัตว์ในช่วงฤดูแล้ง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เช่น กากมันสำปะหลัง เปลือกทุเรียนหมัก พืชอาหารสัตว์หมัก พันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่เหมาะสมในการปลูกในพื้นที่ที่จำกัด
3. ควรมีการศึกษาในเรื่องการผลิตโคเนื้อคุณภาพ เช่น การเลี้ยงโคขุนในเชิงธุรกิจ การผลิตโคเนื้ออินทรีย์ ช่องทางการตลาดโคเนื้อ การวิเคราะห์ต้นทุนในการผลิตโคขุนคุณภาพ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมปศุสัตว์. ข้อมูลเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ รายอำเภอ ปีงบประมาณ 2557 : จังหวัดระยอง. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : http://ict.dld.go.th/th2/images/stories/stat_web/yearly/2557/aumpher/2.beefcattle_amp.pdf (2558).
- กรมปศุสัตว์. ข้อมูลเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ รายจังหวัด ปีงบประมาณ 2558 [ออนไลน์] .เข้าถึงได้จาก : http://ict.dld.go.th/th2/images/stories/stat_web/yearly/2558/province/2.beefcattle_pr (2559)
- ไกรลาศ เขียวทอง. (2554). คู่มือการปลูกหญ้าเนเปียร์ปากช่อง 1. ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา. กองอาหารสัตว์ กรมปศุสัตว์, กรุงเทพฯ.
- दनัยศักดิ์ เย็นใจ และ ภาณุ อินทฤทธิ์. (2558). การศึกษาสภาพการเลี้ยงโคเนื้อ และความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกร ในอำเภอบ้านค่าย อำเภอเมืองระยอง อำเภอแกลงและอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง. ทะเบียนวิชาการเลขที่ : 58(2) - 0216(2) - 036. กรมปศุสัตว์, กรุงเทพฯ.
- ถาวร ฉิมเลี้ยง และพรชัย เหลืองวารีย์. (2559). การศึกษาสภาพการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรในจังหวัดจันทบุรี. วารสารวิจัยไร่ไพพรรณี. 10(3) : 73 - 80.
- ทรงศักดิ์ เทพหนู. (2552). การศึกษาสภาพการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรตำบลท่าเรืออำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- คณะกรรมการยุทธศาสตร์โคเนื้อ. ยุทธศาสตร์โคเนื้อ พ.ศ.2555-2559. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : http://www.dld.go.th/th/images/stories/news/.../55-59%20strategy_beef.pdf. (2557).
- ศูนย์ข้อมูลประเทศไทย. ตำบลขากพง. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <http://rayong.kapook.com> > ภาคตะวันออก > จ.ระยอง > อ.แกลง (2558).

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิจัย (ภาคโปสเตอร์)

	หน้า
การศึกษาสภาพการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ: กรณีศึกษากลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อบ้านในซาก ตำบลซากพง อำเภอแก่ง จังหวัดระยอง โดย ถาวร ฉิมเลี้ยง , พรชัย เหลืองวารี	418
อิทธิพลของน้ำตาลแมนนิทอลต่อการลดการเจริญเติบโตของต้นอ่อนหวายแดงจันทบูรในสภาพปลอดเชื้อ โดย พรพรรณ สุขุมพิณีจ	431
การโคจรของดาวเทียมไทยคม 1 ไทยคม 2 และไทยคม 3 โดย ชูไฮมี สาแม , ฐากร เกิดแก้ว, วิระภรณ์ ไหมทอง, กาญจนา สิริกุลรัตน์	435
การเปลี่ยนแปลงคาบการแปรแสงของระบบดาวคู่ IL Cancri โดย วราภรณ์ บุญทาคำ , วิระภรณ์ ไหมทอง	444
อัตราส่วนของเมทานอลต่อน้ำมันพืชใช้แล้วกับสมบัติทางกายภาพของน้ำมันไบโอดีเซล โดย ภาวศุทธิ์ คดีศิริกฤษร , วรนิษา อันชั้น, กฤษฎา บุญชม	451
องค์ประกอบวงโคจรของดาวเคราะห์น้อยเวสตา โดย พีรวัฒน์ รัตนแสง , วิระภรณ์ ไหมทอง	458
ประสิทธิภาพของระบบผลิตน้ำร้อนร่วมกับระบบอบแห้งพลังงานแสงอาทิตย์ที่มีการไหลเวียนอากาศแบบอิสระ โดย กິงนภา ธรรมศิริ , กฤษฎา บุญชม	463
ประสิทธิภาพของระบบผลิตน้ำร้อนพลังงานแสงอาทิตย์แบบผสมผสานกับระบบอบแห้งที่มีการไหลเวียนอากาศแบบบังคับ โดย นฤมล ชมภูฟู , กฤษฎา บุญชม	470
การใช้ใบกระถินปนแห้งทดแทนโปรตีนจากรำละเอียดในปลาตะเพียนขาว โดย ขวัญฤทัย อรรถวิลิ , เจนจิรา ชุมสิริ, สรารุช แสงสว่างโชติ	477
การพัฒนาการตุนแอนิเมชัน เรื่อง ยุงลายพาหะนำโรค โดย กมลมาศ วงษ์ใหญ่ , กัญชกาจ ออบอุ่น	483
การพัฒนาการตุนแอนิเมชัน เรื่อง ความขยัน โดย เกตน์สิริ แพงเพชร , มัชฌกานต์ เผ่าสวัสดิ์	488
การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อประเมินราคาการตัดเย็บผ้าม่าน กรณีศึกษา ร้านพ็อาร์ผ้าม่าน อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง โดย ไพรินทร์ มีศรี , ไพรัช อุดม	493
การพัฒนาปฏิกรณ์ฟิล์มตรึงซีเควนซิ่งแบบซ์สำหรับกำจัดไนโตรเจนในน้ำเสียสังเคราะห์โดยจุลินทรีย์ออกโตโทรป โดย อันธิกา เสจี่ยมใจ , เฉลิมราช วันทวิน	501
ความหลากหลายชนิดและความชุกชุมของสัตว์หน้าดินในบริเวณแหล่งหญ้าทะเลพื้นฟู (Halodule pinifolia), หาดเจ้าหลาว จังหวัดจันทบุรี โดย ชุดาภา คุณสุข , พงษ์ชัย ดำรงโรจน์วัฒนา, สุจารี เพ็ชรคง	508
ผลของพืชสมุนไพรวงศ์ Zingiberaceae ต่อการควบคุมหนอนผีเสื้อใยผัก (Plutella xylostella L.) โดย วัชรวิทย์ รัศมี , จิรพร สวัสดิการ	517

PROCEEDINGS

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติวิจัยรำไพพรรณี ครั้งที่ 11
เนื่องในโอกาสคล้ายวันพระราชสมภพสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี ครบ 113 ปี
และงานประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มศรีอยุธยา ครั้งที่ 8

“การพัฒนางานวิจัยและนวัตกรรม เพื่อขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0”

วันที่ 19 - 20 ธันวาคม 2560

ณ หอประชุมสิริรำไพพรรณ อาคารเฉลิมพระเกียรติฯ (อาคาร 36)

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี

PROCEEDINGS

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติวิจัยรำไพพรรณี ครั้งที่ 11
เนื่องในโอกาสคล้ายวันพระราชสมภพสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี ครบ 113 ปี
และงานประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มศรีอยุธยา ครั้งที่ 8
“การพัฒนางานวิจัยและนวัตกรรมเพื่อขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0”

วันที่ 19 - 20 ธันวาคม 2560

ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี

จัดโดย...

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

การประชุมวิชาการระดับชาติวิจัยรำไพพรรณี ครั้งที่ 11
เนื่องในโอกาสคล้ายวันพระราชสมภพสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี ครบ 113 ปี
และงานประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มศรีอยุธยา ครั้งที่ 8
“การพัฒนางานวิจัยและนวัตกรรมเพื่อขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0
วันที่ 19- 20 ธันวาคม 2560
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี

คณะกรรมการฝ่ายจัดการประชุมวิชาการระดับชาติและกองบรรณาธิการ
รายงานสืบเนื่องจากงานประชุมวิชาการระดับชาติวิจัยรำไพพรรณี ครั้งที่ 11
และงานประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มศรีอยุธยา ครั้งที่ 8

หน่วยงานร่วมจัดประชุมวิชาการ

เจ้าภาพหลัก สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มศรีอยุธยา

คณะกรรมการฝ่ายจัดการประชุมวิชาการระดับชาติและกองบรรณาธิการ
การประชุมวิชาการระดับชาติวิจัยรำไพพรรณี ครั้งที่ 11
และงานประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มศรีอยุธยา ครั้งที่ 8
(มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี)

ประธานกรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ไวกุณฑ์ ทองอร่าม อธิการบดี

บรรณาธิการ/ กรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์มาศ สุขภักดิ์ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

กรรมการและกองบรรณาธิการ

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิจัยทุกคณะ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นภคิต แสงแข

อาจารย์ ดร.ทยาตริง สุวรรณรัตน์

อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ รุจิระนุกูล

นางสาวกรรณิกา สุขสมัย

นางสาวปิยภัทรณ์ กระจำงศรี

นางสาวบุศรา สารเกษ

รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

นางสาวชุตินา พิมพ์ภาพ

นางสาวชุลีรัตน์ ผดุงสิน

นางสาวณัฐฐานี ดีชื่อ

กรรมการและเลขานุการ

อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ รุจิระนุกูล

กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

นางสาวนิตยา ต้นสาย

* คณะกรรมการฝ่ายต่างๆ ตามคำสั่งมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ที่ 2091/2560

คณะกรรมการฝ่ายจัดการประชุมวิชาการระดับชาติและกองบรรณาธิการ

การประชุมวิชาการระดับชาติวิจัยรำไพพรรณณี ครั้งที่ 11

และงานประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มศรีอยุธยา ครั้งที่ 8 (บุคคลภายนอก)

อาจารย์ ดร.สวัสดิ์ อุดมโกชน์

ศาสตราจารย์ ดร.เปี่ยมศักดิ์ เมนะเสวต

ศาสตราจารย์ พิเศษ ดร.ยุวัฒน์ วุฒิเมธี

รองศาสตราจารย์ ดร.พินิจ โปธารามิก

ศาสตราจารย์ ดร.ชนิตา รักษ์พลเมือง

รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย แหวนเพชร

อาจารย์ ดร.ดิเรก พรสีมา

นายแพทย์วิวัฒน์ สุพรสวัสดิ์

Professor Dr. Jaywant Singh

Professor Dr. Yannis Georgellis

Dr.Benedetta Crisafulli

Dr.Marvyn Boatswain

Dr.John Pereira

Dr.Rahul Chawdhry

รองศาสตราจารย์อร่าม อรรถเจดีย์

รองศาสตราจารย์ ดร.วิสาชา ภูจินดา

รองศาสตราจารย์ ดร.จิณฉวีตร ปะโคหัง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญรอด บุญเกิด

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

อาจารย์ ดร.พงศ์ศรีณย์ จันทร์ขุ่ม

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงใจ บุญกุศล

รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

อาจารย์ ดร.ดวงพร ไม้ประเสริฐ

รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุจิตต์กลยา มฤครัฐอินแปลง

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลวรรณ วรรณธำ

รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เลิศชาย สถิตย์พนางค์

รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

อาจารย์ ดร.สุรรัชช์ แซ่เจี๋ย

รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จารุวรรณ สิ่งหม่อม

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งรวี อำนาจตระกูล

รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

อาจารย์ปรารถนา มณีฉาย

รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

อาจารย์อภิพัฒน์ สินทรโก

รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนัญญา คำขิระพิทักษ์

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประภาวรรณ แผงศรี

รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

อาจารย์ปิยะ กล้าประเสริฐ

รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

อาจารย์มนตรี ชินสมบุรณ์

รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

คณะกรรมการพิชญพิจารณา (Peer Review) ในกองบรรณาธิการ (ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน)

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

รองศาสตราจารย์พรทิพา นิโรจน์
รองศาสตราจารย์สุรีย์พร พานิชอัตรา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์มาศ สุขกลี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชลพรรณ ออสปอนพันธ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเริญ คังคะศรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณัฐวุฒิ ทรัพย์อุปลัมภ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกศินี กุลพฤกษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทัศนัย ชัตติยวงษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธัญญาณี นิยมกิจ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิภา วงษ์พิพัฒน์พงษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สินัด โกศลานันท์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นาคนิมิตร อรรถศรีวร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เดชาวุฒิ วานิชสรรพ์
อาจารย์ ดร.สวัสดิชัย ศรีพนมธนากร
อาจารย์ ดร.เสาวนีย์ เจียมจักร
อาจารย์ ดร.พรโชค พิชญ อุสมบรณ์
อาจารย์ ดร.สุพัตรา รักษาพรต
อาจารย์ ดร.ชุตานา คุณสุข
อาจารย์ ดร.โชติ เนื่องนันท์
อาจารย์กนกวรรณ อยู่ไสว
อาจารย์ปรอยฝน วงศ์ชาวจันท์

รองศาสตราจารย์นงนุช วงษ์สุวรรณ
รองศาสตราจารย์ ดร.ถาวร นิมเลียง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทิพย์วรรณ พู่เพ็อง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นภดล แสงแป
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นักรบ เกียรติ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรพงค์ คันทวัลย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธงชัย ศรีเบญจโชติ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิตติมา สิงห์ธรรม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญศิริ สมารักษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์วัชรินทร์ อรรถศรีวร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวัลรัตน์ สมนึก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเศษ นิลนนท์
อาจารย์ ดร.ภูวดล บัวบางพลู
อาจารย์ ดร.เจนจบ สุขแสงประสิทธิ์
อาจารย์ ดร.เชษฐรัตน์ อรชุน
อาจารย์ ดร.หยาดรุ่ง สุวรรณรัตน์
อาจารย์ ดร.วิกันยา ประทุมยศ
อาจารย์ ดร.จิรภัทร จันทมาลี
อาจารย์ ดร.ชีวะ ทัศนาศนา
อาจารย์เอื้อมพร รุ่งศิริ
อาจารย์วิไลวรรณ เขตรมรคา

คณะกรรมการพิชญพิจารณา (Peer Review) ในกองบรรณาธิการ (ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก)

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

รองศาสตราจารย์ ดร.ชูลิทธิ ประดับเพ็ชร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุจิตกัลยา มฤครัฐอินแปลง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จริยาภรณ์ รุจิโมระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิปภา ทิพย์ประภา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชาญณรงค์ น้อยบางยาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศิริรัตน์ ศิริพรวิศาล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์เลิศชาย สถิตพนาวงศ์
อาจารย์ ดร.ธีระวัฒน์ มอนโฮสง
อาจารย์ ดร.พรเทพ ฐิแผน
อาจารย์ ดร.เอนก รักเงิน
อาจารย์ ดร.วิศิษฐ์ เพียรการค้า
อาจารย์ ดร.ประดินันท์ เอี่ยมสะอาด

รองศาสตราจารย์จิตติมา อัครธิตินวงศ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิทย์ ไวกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสนา บุญสม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิภาวี ฝ่ายเทศ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญไท เจริญผล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์พวงชมพู หงษ์ชัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชุตติมา แก้วกระจาย
อาจารย์ ดร.นริสานันท์ เดชสุระ
อาจารย์ ดร.ชมพูนุท สุขหวาน
อาจารย์ ดร.ภาคิน โชติเวศย์ศิลป์
อาจารย์ ดร.วุฒิพงษ์ แปงใจ

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จาวรวัฒน สิงห์ม่วง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พอเจตน์ ธรรมศิริขวัญ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลักขณพร โรจน์พิทักษ์กุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยะนุช พุฒแก้ว
ว่าที่ร้อยตรี ดร.เอกชัย ไชยดา
อาจารย์ ดร.กิตติวงศ์ สาสวด
อาจารย์ ดร.นรินทร์ กุลนภาดล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สถาพร ตี๋ยิ่ง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิพนธ์ ปริญญาภูมิชัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วงเดือน ไม้สนธิ์
อาจารย์ ดร.เทพนคร ทาคง
อาจารย์ ดร.ณัฐพล บัวเปลี่ยนสี
อาจารย์ ดร.สินีนถล เริ่มลาวรรณ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

รองศาสตราจารย์ ดร.กาสัก เต๊ะชั้นหมาก
รองศาสตราจารย์ ดร.พนิตสุภา ธรรมประมวล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เขมิจารย์ สารีพันธ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพียงใจ เจียรวิชัยกุล
อาจารย์ ดร.วาสิตา เกิดผล ประสพศักดิ์
อาจารย์ ดร.พงศ์ศรัณย์ จันทร์ชุ่ม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงศิริ ดุ่นทอง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุไร เงินอก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำพล จุปะมัตถา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิไล ทองแผ่
อาจารย์ ดร.สยามล เทพพา
อาจารย์ ดร.ดวงพร ไม้ประเสริฐ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

รองศาสตราจารย์ ดร.กรินทร์ กาญจนานนท์
รองศาสตราจารย์ ดร.มานะ ขาวเมฆ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิติพร พิษณุกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัมมณา สุขลิ้ม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สำเนียง อภิสันติยาคม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประภาวรรณ แพงศรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์เจษฎา ความคั่นเคย
อาจารย์ ดร.รัตนา สีดี
อาจารย์ ดร.ศศิธร จันทร์มฤค
อาจารย์ ดร.ตุนชา สลิ่งค์
อาจารย์ ดร.ปิยะ กล้าประเสริฐ

รองศาสตราจารย์ ดร.อรสา จรูญธรรม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณา จัยทอง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาสินี นิลแสง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์พนิดา ขาดทยาภา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิภาวดี ทูปิยะ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์อารีย์ สงวนชื่อ
อาจารย์ ดร.ภัสศักดิ์ กัลยาณมิตร
อาจารย์ ดร.เทิดศักดิ์ อินทโชติ
อาจารย์ ดร.สมทรง บรรจงจิตินานต์
อาจารย์ ดร.เลอลักษณ์ โอทกานนท์
อาจารย์ ดร.สุพจน์ ทรายแก้ว

มหาวิทยาลัยบูรพา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันท์ชญา มหาพันธ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกพร ศรีญาณลักษณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุขวตา พงศ์กิตติวิบูลย์
อาจารย์ ดร.ณัฐา คำชู
อาจารย์ ดร.อรอุษา พิมพ์สวัสดิ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ เจตน์จำลอง
อาจารย์ ดร.ณัฐภัทร พัฒนา
อาจารย์ ดร.สมภพ ไหญโสมานัง
อาจารย์วัชรพงษ์ แจ้งประจักษ์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประชา บุญยวานิชกุล

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะ ภาคบรรยาย ภายในงาน (Commentators)

รองศาสตราจารย์ ดร.จินฉวีตร ปะโคทั้ง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญรอด บุญเกิด

อาจารย์ ดร.ประชา อินั่ง

รองศาสตราจารย์ศิริวิทย์ กุลโรจนภัทร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ ปาอ้าย

รองศาสตราจารย์ ดร.วิสาขา ภูจินดา

รองศาสตราจารย์ ดร.กรินทร์ กาญจนานนท์

อาจารย์ ดร.จีรภา หินซุย

อาจารย์ ดร.นงนุช ชนะสิทธิ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจตน์จรรย์ อาจไธสง

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยบูรพา

มหาวิทยาลัยบูรพา

สภามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ข้าราชการบำนาญ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

วิทยาเขตจันทบุรี

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะ ภาคโปสเตอร์ ภายในงาน (Commentators)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์มาศ สุขกสิ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จารุวรรณ สิงห์ม่วง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุจิตกัลยา มฤครัฐอินแปลง

อาจารย์ ดร.พงศ์ศรัณย์ จันทร์ขุ่ม

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี